

Colecția FLOARE IUGA și GHEORGHE IUGA a lui Ionu Șchiopului

Cum iernam oile

Fânu s-o făcut și se face la deal, departe, și la 10-20 km. Când se făce, nu-l puteau aduce acasă. Fânu se făce clăi. Pe timp de iarnă, erau doi vecini, s-asocieau împreună și iernau oile acolo la deal.

Se hrăne fânu pe sămbră, o lună ajungé la mine, o lună la celălalt. La o sanie de fân se calcula fânu pe iarnă: 2 oi și un cărlan. Eu am avut 30 de oi și 10 cărlani. Cârlanii erau mieii până la 1 an, indiferent că era berbecu sau mială. Sania de fân era cam de opt căptiți. Dacă ne-nsâmbram doi, ori tri, după ce gătam fânu de la unu, ne mutam la celălalt. La unu, cam dura o lună, o lună și jumătate. Locuim acolo, în colibă; rar, aveu și casă de bârne, între care puneu mușchi, să sie mai călduroasă. Noi aveam colibă. Cine avé casă, era sobă făcută din ptiatră, zidită cu pământ și cu ajag sau pământ scos de cărtițe, acela era cel mai bun. La pământu acela mai băgam un ptic de sare, că sarea îl întărește.

În colibă focul se făcea deschis. Aduceam lemne cam de 1 m. Se pună năclad, cătă povârneala colibii și focul se întreținea cu lemne mai subțiri. Se și zice că pe lângă năclad se mai strâng încă v(r)o două lemne, era focul pe o noapte.

Peste zî nu se ținé foc. Învălem focu, jaru, în cenușă, 2-3-4 ore, până la amniazăți. Când venem, de la jar noi reaptindem focu. Focu îl făcем cu chibrit, cu amnar. Am auzit de focu făcut numă cu frecarea unor lemne, adică focu ziu. Noi nu l-am mai făcut. Vara, când mergeam în munte, se făce stână. Mergeu și luau din vatră cărbuni și-i duceu în munte. Acolo, baciu, care era șefu stânii, făce foc. Dacă pe timpul stânii pe vară i se stîngé focu, baciu trebui să taie o mioară, s-o mănânce păcurarii.

Săliștea de Sus, ianuarie 2003

Colecția ALEXA GAVRIL BÂLE și SIMONA BÂLE

Semne ale vremii de iarnă

Dacă la Bobotează este pod de ghiață peste ape, de poate trece vulpea peste el, Boboteaza-l mână; dacă nu este pod de ghiață, Boboteaza-l aduce.

În Dănești se zice că dacă se aud clopotu din Cetățele iarna, i sămn de muietură, vara-i de ploaie. Dacă suflă vântu iarna de la Șurdești, tăt semn de muietură.

Când iarna ieșe apa peste ghiață - semn de muietură.

Dacă-s norii albaștri iarna, tăt semn de muietură.

Când negresc iarna pădurile, i semn că s-a muié vremea și a ninge.

**Câinele bătrân
Nu latră degeaba.**

Colectia AUGUSTIN MICU, Cicârlău, 2002

Alte strigături la nuntă

1456.

Când mă uit în jos și-n sus
Neamuri ca și-a mele nu-s
Aşa mândru și tomnite,
De tătă lumea cinstite,
Aşa mândru și gătate
și le-ntrec pe celealte.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus
De la Anuța Iuga, 50 ani, 1989.

1457.

Foaie verde lemn uscat
Nu gândi la măritat:
Te măriți numa o dată -
Cât i lume nu ești fată.
Colecția ION VANCEA, Sarasău.
De la Anuța Boja, 45 ani, 1972.

1458.

Dragu-mi-i unde-am vinit,
Cu cine m-am întâlnit
C-am vinit la oamini buni -
N-oi mé acas' până luni,
C-am vinit la oamini dragi -
N-oi mé acas' până marți.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Anuța Iuga, 50 ani, 1989.

1459.

La casa de ominie
Veselescu-se și-o mie,
La casa de oameni răi
Nu se veselesc nici ei -
Cel bun veselie are,
Cela rău hodină n-are.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Anuța Iuga, 50 ani, 1989.

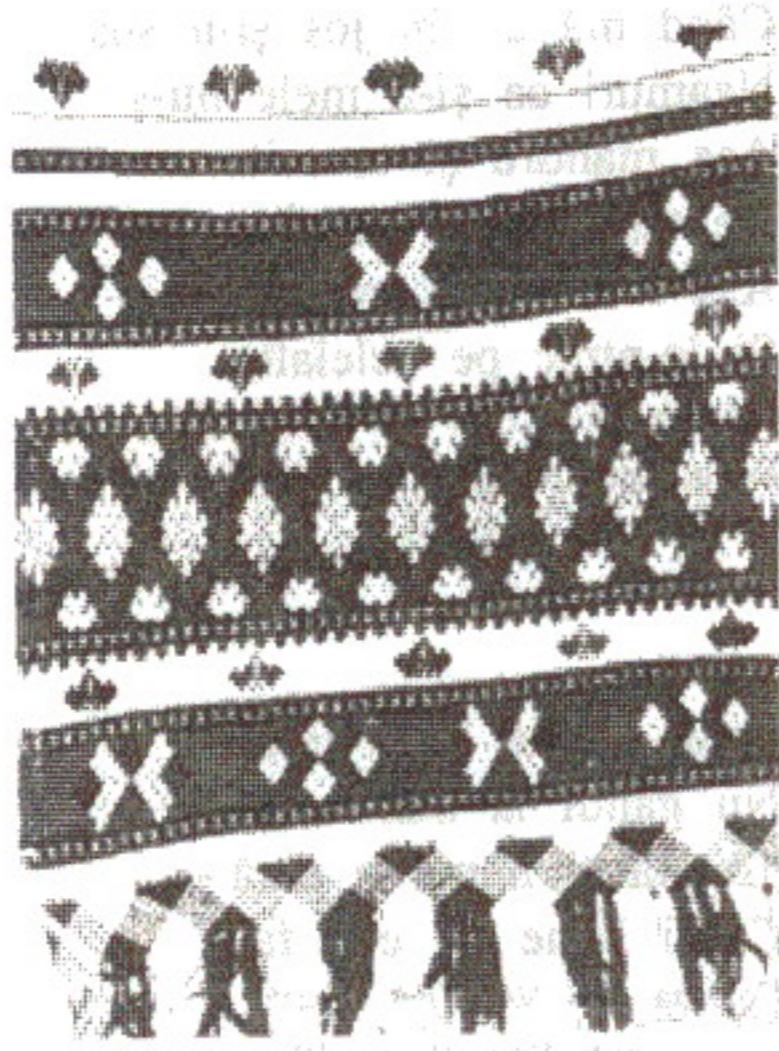
1460.

Să trăiți, bine-ați intrat
Că de mult v-am aşteptat,
Să trăiți, bine-ați zinit -
Amu să bem, că-am grăit.
Colecția ION VANCEA, Sarasău.
De la Anuța Boja, 45 ani, 1972.

1461.

Aria căsii nu-i bătută -
Voia gazdii nu-i făcută,

Aria căsii bate-om -
Voia gazdii face-om.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Anuța Iuga, 50 ani, 1989.

1462.

Măi mândruț, mândrile tale
Ciudă li-i, ciudă le pare
C-am crescut așe de mare,
Da' mai ciudă le-a păré
Când pe mine m-or vedé
Cu cămeșă de bumbac -
Cu tine jurând sub steag,
Cu cămeșă de fuior -
Cu tine mărgând să jor.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Anuța Iuga, 50 ani, 1989.

1463.

Jucați, fete, și horiți
Până sunteți la părinți
Că dacă vi-ț mărita
Jocurile nu-ți juca,
Horile nu li-ț cântă
Că mila străinului
Îi ca umbra spinului:
Până faci din străini frate
Nu-ț rămâne sănătate,
Până când faci frate dulce
Sănătatea ți se duce;
De i-ai face apa zin
Nu-i mai faci voia deplin,
De i-ai face apa bere
Nu-i mai faci pe-a lui plăcere.
Colecția ION VANCEA, Petrova.
De la Maria Raț, 45 ani, 1972

Descântece

1464.

De ursită

În fiecare marți sara se-mpușcă
brâul de la sumnă, de nouă ori, și
se zice:

Iarna, când pe drum, pe urmele de sanie, pe ghiață de pe urmele de sanie curge apa pârău, i semn că se moaie vremea.

Iarna, când soarele sfîntește-n sărin, noaptea a hi geroasă tare.

Când noaptea sclipesc stelele pe cer, i semn de frig ziua.

De ziua cu lumină, ursu nu trebe să-și vadă umbra, vulpea să poată trece pe ghiață și nu trebe să iasă albinele.

Dacă la ziua cu lumina i soare și cald, dacă pticură din streșini, bătrâni din Plopiș spuneu că trebuie a ave grija de ogrinji, că mai vine iarnă și or trebui la marhă.

Când i iarnă mare, cu umăt mult, a hi an bun.

Când i iarnă gré, cu umăt mare, or hi poame multe.

Dacă iarna îs încărcați pomii de umăt, pe toamnă or hi încărcați cu mere.

În Făură poate hi vremea cum a hi, numa să nu iasă muștele.

Mai demult, în Făură, prin Șișești, marhale și oile erau pe afară. Pășteau pe dealuri, pe sub Custură.

În Cetățele se zice că de-i roșu cerul dimineață, până nu răsari soarele, de-i roșu cerul, în sus, cătră Făurești, atunci se moaie vremea. Frigu se îngăduiește și ori ninge, ori plouă.

Se zice că așe a hi vremea tăt anu, cum i-în ziua de Sf. Grigore.

Ianuarie cald - semn de an bun.

Dacă în ianuarie i uscat și friguros, în Făură i umăt, dacă-i negură multă în ianuarie, apoi Făuraru a hi cu ploi.

Făură alb, cu umăt, întărește sămănătură.

Negură la apus, în Făură, arată frig, ger mare.

Când nu îngheăță în Făură, i semn de an mănos.

I bine să hie umăt iarna, mai ales pântru grâu. Dacă nu-i umăt și îngheăță, lutu de pe holde se ridică în sus, îl rădică înghețu și rădăcinuțele plântuțelor se smulg din pământ, grâul se uscă, îl mai pălește și geru, iar holdele gălbenesc. În acel an n-a hi roadă mare de grâu. I bine să ningă iarna, sub umăt i cald, grâul crește și când se duce umătu, holdele-s verzi, semn de roadă mare.

Martie răcoros umple podul, dar dacă-i umăt mult în martie, vină hi mai puțin.

Capu, trupu, mi-i tot una, Chemeși am, nenumărate
Pe-un pticior stau totdeauna, și le port toate-mbrăcate.

(ezren)

Zicere despre iarnă

De la Anu Nou la Bobotează nu-i bine a mâncă mazăre, faci bubițe.

Și cânii trag iarna către casă.

Făuraru nu-l mânâncă lupu.

La slab foc vrei a te-ncălzi.

Țiganii de vînt se tem în Făurar.

Îi slab ca cioara-n Făurar.

Țiganii, când numără lunile de iarnă, zîc: ianuarie, femartie; sar peste Făurar că atunci li-i mai frig.

Când suflă vînt și-i frig, țiganu zice: vîntu-i de-amu, hainele-s de demult.

Făuraru de n-ar hi, zîc țiganii, apoi ar mai hi oricum iarna.

Să treacă Făuraru, zîc țiganii, că apoi îi nădejde de primăvară.

Țiganii zîc despre Făurar:

De-ar hi iarna cât de rece,

Numa Făurar de-ar trece.

Hie iarna cum ar hi,

Făuraru de n-ar hi.

Țiganu, când i-i frig, zîce că-i rară pielea pe el.

În Făurar, dimineața devreme, când i frig tare, țiganii zîc:

Răsai, soare, răsai,

De vrei să ne mai ai.

Brâu,

Brâuțu meu,

Eu oi durni,

Tu nu-i durni,

Eu m-oi hodini,

Tu nu ti-i hodini,

Eu m-oi culca,

Tu nu ti-i culca.

Fă-te șärpe,

Laur, bălaur,

Cu 99 de limbi mușcătoare,

Cu 99 de cozi împușcătoare:

Cu limbile-l mușcă,

Cu cozile-l împușcă,

Nu-i da a si,

Nici a poclui

Până la mine-a zîni!

Colecția OANA OTILIA BÂRSAN, Bârsana

De la Docă Ivanciuc, 76 ani, 1984.

1465.

De deochi

Marie,

Sfântă Marie!

S-o luat Marie,

Voioasă,

Sănătoasă,

Pe cale,

Pe cărare.

Când o fost în mnez de cale

O-ntâmpinat-o

9 moroi,

9 strigoi,

9 fârmăcători,

9 deototori -

În față i s-o uitat,

La inimă o săgetat,

Zdiciulatu-o,

În caz de moarte lăsatu-o.

Ié s-o luat de-acolo

(Ş-o plâns)

Cu glas mare până-n cer,

Cu lacrămi până-n pământ.

Foto: Klaus Röpke, Magdeburg - La nuntă, Budești, 1988

Așe cosește

De gândești că dă după șerți (șerpi)

Colecția LEONTIN DRĂGAN, Bârsău de Sus, 2002